

COM AVALUAR LA COMPETÈNCIA COMUNICATIVA EN FRANCÈS COM A LLENGUA ESTRANGERA

Abans d'abordar el problema de l'avaluació, procurarem explicar el sentit que donem als conceptes de **competència i comunicació**.

Caldria, abans de res, proposar diverses qüestions sobre el que representa l'ensenyament-aprenentatge d'una llengua estrangera. L'ensenyant no pot oblidar que aquesta, a més d'estrangera, és una llengua, és a dir, un instrument de comunicació. Els mètodes d'ensenyament de les llengües estrangeres han evolucionat molt des de 1970, ja que si bé els mitjans àudio-visuals parlaven ja de la llengua com un mitjà, un instrument de comunicació, no és fins a partir dels anys 70 que la noció de comunicació autèntica es troba en un primer pla.

Aprendre una llengua (materna o estrangera) no representa conèixer de bell antuvi el seu funcionament, la seva descripció i anàlisi, sinó que més aviat suposa adquirir capacitats de comunicació amb altres individus, és a dir, **aprendre a comunicar**. Aprendre la descripció d'una llengua és objecte de la llengua materna, de la qual ja hem adquirit una competència comunicativa suficient. Per al cas de la llengua estrangera, la descripció esdevé tasca d'especialistes, futurs ensenyants o bé d'aquell qui vulgui perfeccionar el seu coneixement d'aquesta llengua.

Un cop admès el fet que l'adquisició de la competència comunicativa és l'objectiu prioritari a l'ensenyament d'una llengua estrangera, podríem parlar de necessitats dels estudiants, i de moltes altres coses ... però aquestes no eren les meves intencions, sinó **com avaluar aquesta competència comunicativa**.

Des del meu punt de vista, el primer pas que cal que faci l'ensenyant consisteix a fer canviar les idees preestablertes que proliferen entre els alumnes i els seus pares: El pare pregunta al seu fill, quan arriba a casa: "¿Què has fet avui a l'hora de francès"? El nen li respon: "RES, només hem parlat, no hem fet altra cosa que parlar". El pare -naturalment - està d'acord amb el seu fill i pensa que aquell professor que no ha fet altra cosa que parlar no és un bon ensenyant, ja que fa perdre el temps als nens, i consegüentment, no aprenen RES.

Mentre pares i alumnes no suprimeixin a les seves frases el mot o la idea de NO FER RES, no farem avançar gaire el procés de l'ensenyament-aprenentatge d'una llengua estrangera, ja que si parlar és comunicar amb algú, quan hom parla a la classe de llengua estrangera s'està realitzant un acte de comunicació d'una importància cabdal.

Després d'haver establert aquests principis de base sobre la competència comunicativa, podem preguntar-nos més fàcilment com avaluar-la. Tanmateix, procurarem

respondre aquesta pregunta sense entrar en la definició d'avaluació.

El professor d'una llengua estrangera es troba a l'aula davant la disjuntiva següent: d'una banda ha de fer proves escrites (avaluació externa i avaluació formal) tal com ens demanen les institucions, però d'altra banda constata que aquesta avaluació no respon als objectius comunicatius que s'ha proposat. Ens caldria, doncs, examinar aquests objectius. D'ací que -seguint S. Moirand (1982)- considerem els següents:

A) **Objectius de situació** (situació d'ensenyament -aprenentatge) és a dir, els que fan referència a l'alumne, l'ensenyant i la institució. Pel que fa a aquests, l'ensenyant haurà de preguntar-se:

- **Qui és l'aprenent** (la seva identitat, les seves motivacions, les seves actituds respecte a la llengua que tractem, la seva competència comunicativa a l'arribada, els seus hàbits d'aprenentatge).

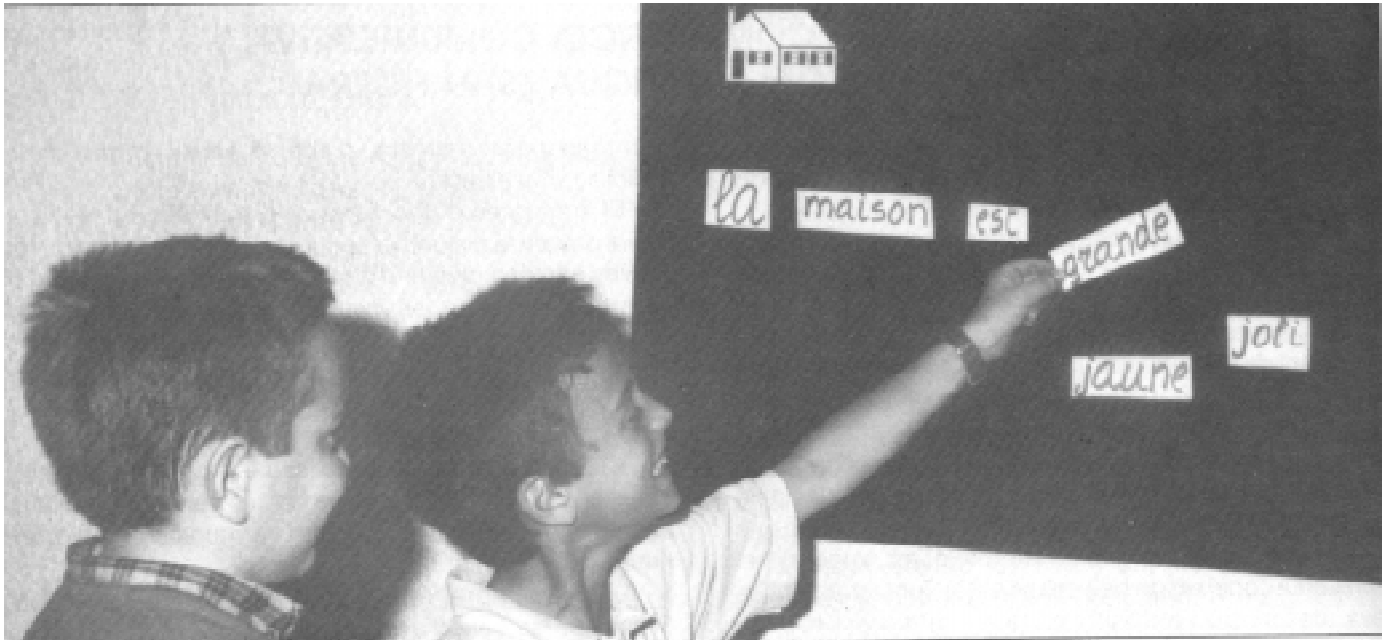
- **Quina és la institució** (el seu status, recursos, els seus propis objectius, les seves actituds envers els estudiants, els ensenyants i les metodologies, la representació que té d'una competència comunicativa i dels mitjans d'ensenyament per aconseguir-la, els seus hàbits organitzatius de control i avaluació ...)

- **Qui és l'ensenyant**, (fer un balanç dels seus coneixements, de les seves experiències de formació rebudes i possibilitats d'autoformació i reciclatge, interrogar-se sobre la imatge que té dels alumnes i la llengua que està ensenyant, la representació que es fa de la comunicació i la forma com s'aprèn a comunicar).

L'ensenyant podrà així formar-se una imatge global de la situació d'ensenyament que li permetrà establir objectius per al seu curs de llengua, compromís entre el que són i el que semblen voler els alumnes, les demandes i constreïments de la institució, i finalment allò que poden fer en realitat els ensenyants. A partir d'aquesta descripció arribem a saber en quines situacions els estudiants volen i han d'utilitzar prioritàriament la llengua estrangera (objectius situacionals).

B) **Objectius comunicatius**. Els objectius situacionals, tal com s'han establert abans, poden traduir-se en objectius comunicatius estudiant els diversos paràmetres de les situacions de comunicació, posant-los en relació amb els elements verbals i no verbals de la comunicació, i analitzant finalment el discurs (elements verbals) produït en les esmentades situacions.

L'alumne es troba en constant evolució al llarg del procés d'aprenentatge en què intervé quan s'apunta a un curs de

llengua. No sols progressa el seu coneixement de la llengua estrangera, sinó que evolucionen anàlogament les seves motivacions, exigències, estratègies d'aprenentatge, etc.

Per mitjà d'aquest procés funcional, un cop s'han definit els objectius de comunicació i, consegüentment, s'han pogut repartir els continguts de l'ensenyament, determinats en funció de les dades, podem arribar a parlar d'**AVALUACIÓ**.

A més de l'avaluació externa i la formal, que ja hem tractat, **avaluar és un acte omnipresent en un curs de llengua**, ja que els participants (ensenyants i alumnes) si tenen clars i presents uns objectius comunicatius suficientment definits, estroben continuadament en procés d'avaluació, és a dir, coneixen on estroben en el seu procés d'ensenyament els uns, i en el seu procés d'aprenentatge els altres. Tota tasca, tot exercici proposat és al mateix temps per a l'ensenyant un mitjà d'avaluació de les capacitats comunicatives de l'alumne i, per a aquest darrer, un mode d'autoavaluació.

¿Què s'avalua exactament?

La major part dels professors segueixen avaluant encara avui la llengua matèria d'ensenyament pels coneixements (lèxic, gramàtica, ortografia,...) o bé les estratègies escolars (capacitat de resoldre exercicis, respondre qüestions sobre un text escrit) per **jutjar el progrés en conversació...**

Dins una perspectiva comunicativa es poden determinar els criteris d'avaluació en funció dels objectius proposats. Per exemple, en expressió oral s'avaluarà la riquesa verbal i no verbal, la fluïdesa verbal, la correcció lingüística, la coherència de significació, etc.

Però, **¿com avaluar aquesta competència?** ¿Per mitjà

de quin tipus de proves? ¿Quines tasques proposar als alumnes i quines activitats cal plantejar? No hi ha diferència entre els exercicis d'aprenentatge i les proves d'avaluació, ja que tota activitat comunicativa és al mateix temps avaluadora (Moirand, op.cit). La diferència resideix al lloc on se centra el participant, ja sigui sobre l'aprenentatge (sobretot "input"), ja sigui sobre l'apre-ciació de l'èxit (més aviat "output").

Es pot demanar als alumnes que passin d'un succés o consigna d'un relat oral o bé escrit a una escena representada en forma teatral, un retaule, un dibuix: d'un text llegit o sentit a un quadre gràfic que s'ha de completar, etc.

Cal retrobar també el pas invers d'un quadre gràfic o història en imatges a un relat que s'ha de verbalitzar, escriure, etc.

L'aproximació comunicativa -igual que la realitat- combina a més les quatre destreses següents : comprensió i expressió oral (intercanvis interactius) comprensió i expressió escrita.

Aquesta avaluació s'ha de fer al llarg del procés d'aprenentatge, prioritzant els objectius comunicatius ben definits i les possibilitats de comparació corresponents (escoltar els nadius i d'altres), però sobretot escoltar l'alumne en diversos moments o estadis del seu procés d'aprenentatge i sobretot al començament del procés. **I és en aquest sentit que es pot parlar del caràcter "formatiu" de l'avaluació.**

Teresa Soler Pastor
Professora de Didàctica de la llengua i la literatura

Referència:

MOIRAND, S. (1982): *Enseigner à communiquer en langue étrangère*, Hachette, Paris.